

عنوان مقاله:

جهانی شدن و روابط شمال و جنوب

محل انتشار:

فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین المللی، دوره 1، شماره 3 (سال: 1388)

تعداد صفحات اصل مقاله: 32

نویسندگان:

صمد کلانتری - استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا

عبدالرسول خلیلی - دانشجوی دکترای علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا Pajohesh@freezones.ir

خلاصه مقاله:

هانی شدن فرایندی است که بنا به تحولات گسترده ای که در زندگی بشری به ویژه در چند دهه ی اخیر رخ داده است، هم چنان در حال رشد بوده و بنا به تحولات صورت گرفته، جامعه ی جهانی به این سمت حرکت می کند. این فرایند به صورتی پیچیده در زمینه های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تکنولوژی و به ویژه اقتصادی به سرعت رو به گسترش است و سویه ها و جلوه های تازه ای به روی سامانه های سیاسی در ابعاد گوناگون گشوده است. بسیاری از متفکران اقتصادی معتقدند که، اولین حرکت در خصوص جهانی شدن اقتصاد به قرن نوزدهم باز می گردد. از نظر این گروه از افراد، اقتصاد در آن زمان با توجه به شرایط آن روز، یک اقتصاد جهانی بوده است، به طوری که دوره ی بین سال های ۱۸۷۰ تا ۱۹۱۴ را «دوره ی طلایی ادغام اقتصادی» نام گذاری کرده اند. از جمله عوامل موثر بر جهانی شدن در اواخر قرن نوزدهم، افزایش حجم تجارت بوده است. لیکن بنا به دلایل متعدد از جمله، اعتراضات تولید کنندگان ملی در مخالفت با روند تجارت آزاد، وقوع جنگ جهانی اول، بحران بزرگ در سال های ۱۹۲۹-۳۲، جنگ جهانی دوم و تمایل دولت ها به سمت اعمال سیاست های استقلال طلبانه ی اقتصادی تداوم روند جهانی شدن به فراموشی سپرده شد. پس از اتمام جنگ جهانی دوم، با تاسیس نهادهایی همچون سازمان ملل متحد (۱۹۴۵)، صندوق بین المللی پول، بانک جهانی (بانک بین المللی ترمیم و توسعه) در ۱۹۴۵ و گات (۱۹۴۷)، اولین قدم ها در جهت هماهنگ سازی کشورها در زمینه های سیاسی و اقتصادی برداشته شد. جنبه ی اصلی فرایند جهانی شدن اقتصاد، همانا روند ادغام و وابستگی آن در کشورهای مختلف است که روابط شمال - جنوب را می توان در چارچوب آن مطرح ساخت. دو عامل مهم مقوله ی جهانی شدن که رابطه ی مستقیمی با یکدیگر دارند، همانا بازارهای هدف جهانی و موضوع دولت - ملت است که در اثر رقابت بازارهای جهانی با یکدیگر، در نوردیده شده یا به عبارتی، مرزهای ملی امروزه مانند دیوارهای شیشه ای است که ماورای آنها قابل مشاهده هستند. به عبارتی دیگر، پیشرفت فناوری اطلاعات و ارتباطات موجبات همگرایی و مشابهت الگوهای رفتاری، مصرفی، شیوه و فرهنگ زندگی را در میان افراد به وجود آورده است و حتی روابط بین واحدهای سیاسی - اقتصادی - اجتماعی و بازیگران مربوط به آن که طیف گسترده ی مبادلات بین کشورها را در بر می گیرد، تحت تاثیر قرار داده است. بنابراین فرایند جهانی شدن اقتصادی، جهت گیری اقتصاد ملی کشورها را به سوی اقتصاد جهانی متحول ساخته و فعالیت هایی که قبلا در چارچوب ملی تنظیم می شد اکنون به صورت جهانی و مطابق با نیازمندی های بازار جهانی انجام می شود. در این فرایند است که آینده و سرنوشت کشورهای جنوب و شمال به هم گره خورده است. در این پژوهش در پرتو گفتمان نظری جهانی شدن و با تکیه بر جهانی شدن اقتصاد سیاسی، به شناسایی و معرفی فرصت ها و بازدارنده ها و تهدیدهای رشد و توسعه ی جهان، موسوم به شمال - جنوب می پردازیم.

کلمات کلیدی:

جهانی شدن، شمال، جنوب، شرکت های چندملیتی، سرمایه گذاری خارجی، بحران مالی جهانی، بدهی خارجی، تقسیم نابرابر بین المللی کار، کمیسیون برانت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1397701>

